Declaració institucional a favor de la promoció de l'accés obert a la Universitat Jaume I

Aprovada pel Consell de Govern en la sessió número 8 (2 d'octubre de 2020)

En l'escenari internacional, el canvi de paradigma de la comunicació científica amb la consolidació de l'accés obert, la multiplicació dels disposicions d'accés obert per part de les agències finançadores de la investigació liderades per la Comissió Europea i l'auge del moviment de ciència oberta s'ha vist enfortit amb la recent publicació del Pla S[1], que aposta per un accés obert immediat per a qualsevol publicació finançada per les agències que la secunden.

L'accés obert intenta fer accessibles els resultats de la recerca finançada amb fons públics en format digital per a la comunitat científica que els produeix i la societat que els finança, amb la potenciació de la reproductibilitat de la ciència i la reutilització dels resultats i la garantia, al mateix temps, dels estàndards de qualitat i rigor científics.

En el context espanyol hi ha normativa que recull l'obligació de promocionar l'accés obert. Així, la Llei 14/2011, d'1 de juny, de la ciència, la tecnologia i la innovació, aprovada pel Congrés dels Diputats el 12 de maig de 2011, contempla en l'article 37, entre altres qüestions, la necessitat d'impulsar els repositoris d'accés obert i l'obligació de fer pública, en aquests repositoris, una versió digital dels continguts acceptats per part de publicacions científiques quan han estat finançades amb fons públics.

També, el Reial decret 99/2011, de 28 d'octubre, pel qual es regulen els ensenyaments oficials de doctorat contempla en l'article 14 que, una vegades aprovades, la universitat s'ocuparà de l'arxivament de les tesis doctorals en format electrònic obert en un repositori institucional.

En la mateixa línia que altres institucions i associacions europees afins, la Conferència de Rectors i Rectores de les Universitats Espanyoles (CRUE) va aprovar el 2019 un decàleg de deu accions amb l'objectiu d'impulsar, en la mesura que siga possible, la implantació de l'anomenada ciència en obert[2].

Alineada amb aquestes iniciatives, i en compliment de les normes d'aplicació, la Universitat Jaume I, com a institució productora de informació científica, disposa d'un repositori digital de documents científics per a augmentar la visibilitat, l'ús i l'impacte dels resultats de recerca de la seua comunitat científica, adreçat al seu personal investigador amb la sol·licitud d'autorització per a incorporar-hi les publicacions, acció que té una bona acollida entre aquest personal.

---

[1] https://www.scienceeurope.org/our-priorities/open-access

[2] http://www.crue.org/Documentos%20compartidos/Informes%20y%20Posicionamientos/2019.02.20-Compromisos%20CRUE_OPENSCIENCE%20VF.pdf

A més, en el marc de la política científica de la Universitat Jaume I que es desprèn del Pla d'Acció de Govern 2019-2023[3], l'UJI s'ha compromès a «acostar el coneixement generat en la Universitat a la societat» (objectiu estratègic 10), i hi incorpora les actuacions següents:

- Acció 60. Promoure el model de ciència en obert, els resultats i les dades d'investigació subvencionades amb recursos públics.

- Acció 62. Impulsar la difusió de resultats i dades d'investigació en accés obert mitjançant el repositori institucional (Pla UJI Digital).

Recentment, en una mostra més de l'esforç de l'UJI en la promoció de l'accés obert, el pla d'actuació que s'inclou en el document d'adhesió de la Universitat Jaume I a la Carta europea i al Codi de conducta del personal investigador promou que totes les publicacions i les dades de recerca generades en la Universitat Jaume I han d'estar disponibles d'acord amb els principis FAIR (*findable, accessible, interoperable and reusable*) i que l'accés a la ciència ha de ser obert com més prompte millor i sempre que siga possible.

Per tot això, la Universitat Jaume I:

- Dona suport a la publicació en revistes d'accés obert, caracteritzades pel rigor científic i la qualitat i amb un model de negoci basat en quotes de publicació (APC) sostenibles i justes.
- Sol·licita que, sempre que siga possible, el personal investigador retinga la titularitat dels drets d'explotació dels articles publicats, utilitze revistes que permeten l'autoarxivament en repositoris institucionals d'accés obert i mantinga els manuscrits com a autor o autora en la seua dinàmica de treball.
- Sol·licita que el personal investigador diposite en el repositori institucional el text complet de qualsevol publicació avaluada per persones expertes (articles, capítols de llibres, llibres, comunicacions a congressos) que haja sigut acceptada i que finançada totalment o parcialment amb fons públics. L'arxivament dels documents s'ha de dur a terme tot just després de la publicació i, en qualsevol cas, en un termini no superior a sis mesos. El text complet es pot dipositar en modalitat d'accés obert embargat si així ho requereix la política editorial. Quan no es permeta la difusió en accés obert del text complet revisat, se sol·licita que es diposite la versió no revisada de l'autor o autora (*preprint*).
- Sol·licita que el personal investigador diposite en el repositori institucional el text complet de la tesi doctoral. El text complet es pot dipositar en modalitat d'accés obert embargat si així ho requereix l'existència de convenis de confidencialitat amb empreses o la possibilitat de generació de patents a partir del contingut de la tesi.
- Sol·licita que els articles i tesis tinguen llicències estàndard que afavorisquen una ampla difusió, distribució i reutilització. En aquest sentit, les llicències Creative Commons CC BY i CC BY-SA compleixen l'objectiu de maximitzar la difusió i l'aprofitament de la investigació a la Universitat Jaume I.
- Sol·licita que el personal investigador difonga en modalitat d'accés obert les dades d'investigació (*datasets)* associades a la producció científica sempre que no es donen raons legítimes de confidencialitat, propietat intel·lectual i/o seguretat. Les dades d'investigació han de ser FAIR (*findable, accessible, interoperable and reusable*) i estar

[3] https://www.uji.es/institucional/estrategia/plans/estrategic/

acompanyades d'una llicència estàndard que indique explícitament les condicions d'ús i afavorisca la reproductibilitat científica.

- Sol·licita que tot el personal investigador de la Universitat Jaume I dispose d'un identificador ORCID que siga utilitzat quan es publiquen articles en revistes o altres tipus de resultats d'investigació.

Per a promoure i facilitar el seu compliment, la Universitat Jaume I:

- Facilitarà l'accés gratuït al text complet revisat de qualsevol article científic, capítol de llibre, tesi doctoral o comunicació a congrés publicat disponible en accés obert a través del repositori institucional tan prompte com siga possible i vetlarà perquè es respecten els drets d'autoria, propietat intel·lectual i confidencialitat.
- En el cas que l'accés gratuït al text complet estiga temporalment embargat per les polítiques editorials s'habilitarà una funcionalitat de sol·licitud d'una còpia privada.
- Incrementarà la visibilitat i la interoperabilitat dels documents amb la incorporació a cercadors acadèmics, plataformes de repositoris, com ara Recolecta, com a model estatal.
- El personal investigador de la Universitat Jaume I tindrà l'assessorament del personal especialitzat de la Biblioteca i dels serveis del repositori institucional.
- Posarà a disposició del seu personal investigador diferents activitats de formació en qüestions relatives a l'accés obert, les bones pràctiques en la gestió i difusió de les dades d'investigació, la gestió de *copyright* i eines per fer de la ciència oberta una realitat.
- Posarà a disposició del personal investigador infraestructures que donen suport tant a la ciència oberta com a la preservació digital a llarg termini.
- Considerarà les despeses derivades de la publicació en accés obert com a despeses finançables en les convocatòries internes d'ajudes a la recerca.
- Implementarà una política d'ajuda activa a les revistes científiques editades pel seu personal investigador que utilitzen la publicació en accés obert lliure i sense cap tipus de cost per als autors i autores (via Diamant).
- Elaborarà un informe anual amb informació sobre el percentatge de la producció científica de la Universitat Jaume I que es trobe en accés obert.
- Revisarà els criteris d'assignació dels recursos dels fons de la investigació entre departaments i instituts d'investigació perquè el compromís amb l'accés obert compute positivament en els criteris de distribució.

Castelló de la Plana, 2 d'octubre de 2020